

Rasespesifikk avlsstrategi (RAS) for Briard

Versjon 1

Gyldig t.o.m. 01.07.2019

**Norsk
Kennel Klub**
HUNDEEIERNES ORGANISASJON

RAS for briard

Innholdsfortegnelse

Innledning	5
Generelt.....	5
Rasens historie; bakgrunn og utvikling.....	5
Overordnet mål for rasen.....	7
Rasens populasjon.....	7
Populasjonsstørrelse.....	7
Gjennomsnittlig kullstørrelse.....	9
Innavlsgrad	9
Bruk av avlsdyr.....	10
Innhenting av avlsmateriale fra andre land.....	10
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	10
Prioritering og strategi for å nå målene	10
Helse.....	11
Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen.....	11
Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter.....	11
Forekomst av reproduksjonsproblemer.....	13
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	13
Prioritering og strategi for å nå målene	13
Mentalitet og bruksegenskaper	13
Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester	13
Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden	13
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	14
Prioritering og strategi for å nå målene	14
Atferd	14
Atferdsproblemer	14
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	15
Prioritering og strategi for å nå målene	15
Eksteriør	15
Eksteriørbedømmelser.....	15
Overdrevne eksteriørtrekk.....	15
Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål	16
Prioritering og strategi for å nå målene	16
Oppsummering.....	16

RAS for briard

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål..... 16
Plan for videre arbeid i klubben..... 16

Innledning

Alle raseklubber fikk i oppgave av Norsk Kennel Klub (NKK) å utarbeide en rasespesifikk avlsstrategi (RAS). RAS skal bidra til tydelige definisjoner av målene raseklubben har for rasen, og skal være et verktøy for å sikre sunn hundeavl også i fremtiden. Det er styret i raseklubbene som er ansvarlig for RAS. Etter anbefaling fra NKK valgte styret i Norsk Briard Klubb å oppnevne en arbeidsgruppe med nødvendig kompetanse for å utarbeide den første utgaven av RAS. Arbeidsgruppen har bestått av Siri Guldseth, Trude H. Solhaug og Anniken Bille. Alle tre har gjennomført NKKs avlsråds kurs og har lang erfaring med rasen samt oppdrett.

Norsk Briard Klubb startet prosessen med utarbeidelse av RAS ved å invitere til medlemsmøte for klubbens medlemmer i forbindelse med klubbens årlige spesialutstilling i mai 2013. Der gikk klubbens leder gjennom veilederen til RAS, og enkelte viktige punkter ble diskutert åpent på møtet. Vi har forsøkt å videreføre og konkretisere innspillene fra møtet i dette dokumentet.

Det meste av tallmaterialet som presenteres er hentet fra DogWeb. Materialet er sannsynligvis ikke fullstendig komplett, da det nok mangler en del hunder i materialet fra starten av 80-tallet. Jo nyere tall, jo mer komplett er materialet.

Det er styret som godkjenner RAS før det sendes NKK for endelig godkjenning. Videre er styret ansvarlig for en årlig evaluering og en revidering hvert 5. år, som gjøres etter NKKs instruksjoner.

Generelt

Rasens historie; bakgrunn og utvikling

Briard, med det opprinnelige navnet "chien berger de brie", er en meget gammel fransk gjeter- og vokterhund rase. Rasen kan spores helt tilbake til 700-tallet. Den store raggete hunden er avbildet på gobelanger fra Karl den Stores tid (742 - 814). Man vet også at Napoleon hadde briarder i sin hundeflokk.

Rasens historie

Det hele startet i Frankrike for veldig lenge siden. I 1809 ble gjeterhundene fra lavlandet for første gang beskrevet under navnet "chien de la Brie". Det dreide seg da om to varianter, en korthåret som senere fikk navnet beauceron og en langhåret som senere fikk navnet briard. I 1885 ble den første briard registrert i LOF (Livre des Origines Francaises), og i 1888 begynte man offisielt å skille mellom de korthårete og langhårete gjeterhundene fra distriktet Brie. Den første rasestandarden for briard kom i 1897 og var laget av raseklubben Club Francais du Chien de Berger.

Det finnes mange legender om denne gamle rasen. For å belyse dens mot, intelligens og lojalitet fortelles: *På 1300-tallet, i en liten fransk landsby med navnet Montidier, ble grev Montidiers sønn myrdet. Hans hund tok opp forfølgelsen og fulgte sporet av sin eiers banemann, som den innhentet og fanget. Innen mannen ble dømt ble det forlangt at det skulle utkjempes en duell mellom mannen og hunden. Hunden, som etter beskrivelsen var en briard, vant duellen..... Mannen ga opp, bekjente sin forbrytelse og ble halshugget. Dette fant sted i 1371. Til minne om hundens heltedåd, ble det skjenket et skilt til kirken i Montidier. Skiltet viste hodet til en briard. Dessverre ble kirken bombet under den første verdenskrig og skiltet ble ødelagt. Denne hunden ble imidlertid kjent som Aubry-*

hunden (chien d'Aubry), og man har funnet ut at dette i tidenes løp er blitt forandret til rasenavnet Chien Berger de Brie.

Briard er en brukshund med lang fortid som gjeterhund og vokter av franske kveg- og fåreflokker. Med sin størrelse var den godt utrustet til å ta opp kampen med inntrengere. Briarden ble til stor nytte etter den franske revolusjonen på 1700-tallet, hvor adelens gods ble delt opp i mindre ikke inngjerdede jordlapper. Briarden er nemlig i besittelse av et spesielt velutviklet instinkt for hvilket område som tilhører dens herre, og den forsøker å holde sin flokk samlet innen for dette området. Under første og andre verdenskrig ble briarder brukt av den franske armé som ammunisjonsbærere, og i Røde Kors sin tjeneste. Ved hjelp av sin ypperlige nese og gode hørsel, sporet den opp sårede soldater og viste sanitetssoldater tilbake til de sårede. Det sies at alle sårede soldater som ble funnet av en briard fikk hjelp. Mange briarder ble med allierte soldater ut at Frankrike etter krigen, bl.a. til USA hvor den har utviklet seg til å bli en populær og høyt verdsatt rase.

Kort om rasens utvikling i Norge

De første briarder i Norge ble importert fra England i 1975. Det ble raskt stor interesse for rasen, og Norsk Briard Klubb ble dannet i 1980. Klubben og klubbens medlemmer bidro sterkt til at briardeiere ble aktivisert gjennom klubbens treninger og kurs.

Flere briarder ble trent i lydighet og mange av disse konkurrerte aktivt i lydighetskonkurranser med til dels godt resultat. Opp gjennom årene har rasen så langt hatt 4 lydighetschampions, en av disse sågar nordisk lydighetschampion.

Noen få hunder markerte seg også i redningshundsammenheng, og det har vært minst to A-godkjente redningshunder i Norge.

På slutten av 80-/begynnelsen av 90-tallet kom sporten agility til Norge, og tisper N S LCH N ACH Mirzam Maquette, med eier/fører Bjørn Kristiansen, ble i 1992 norgesmestre i agility klasse stor, en bragd ingen briard senere har gjentatt, selv om flere hunder har konkurrert i agility med godt resultat.

Noen få hunder har også konkurrert innen det nordiske brukshundprogrammet, men ingen av hundene har oppnådd championater. Et fåtall briarder har også vært innom RIK-programmet, men så langt har ingen norske hunder startet i offisiell konkurranse. To hunder kan skilte med godkjent utholdenhetsprøve (UHP) og har dermed fått tittelen AD, mens to andre har gått ferdssprøven og fått tittelen BH.

Den største aktiviteten innen offisielle hundesporter har utvilsomt vært utstilling. En relativt stor andel av fødte hunder har en eller annen gang vært i en utstillingsring enten offisielt eller på valpshow, og rasen har stadig hatt hunder som har markert seg i både nasjonal og internasjonal sammenheng. Ikke sjelden blir briard gruppeplassert på nasjonale utstillinger. I 1992 ble INT N UCH Bradir's Chuck Norris Bamsevinne (Norsk Kennel Klubs høyeste utmerkelse for en utstillingshund).

Innen avl er det helse og utstillingsmeritter som stort sett har vært de viktigste kriteriene for valg av avlsdyr. Siden svært få hunder har blitt aktivt brukt innen andre hundesporter, har dette vært lite tatt hensyn til i avlen.

Opp gjennom årene er det enkelte hunder som er benyttet vesentlig mer i avl enn andre, men avlen har vært relativt godt spredt ut over mange ulike linjer/hannhunder.

Siden 2010 har Norsk Briard Klubb krevd at avlshunder skal ha gjennomført en mentalest for å godkjenne kullet for videreformidling gjennom klubben. Kull der en eller begge foreldre ikke har gjennomført mentalester har likevel blitt formidlet, men har fått anmerkning om mangelen i kulloversikten.

Overordnet mål for rasen

Beholde rasen som en god all-round familiehund som også kan fungere som konkurransehund innen ulike hundesporter. Dette krever fokus på både mentalitet og helse.

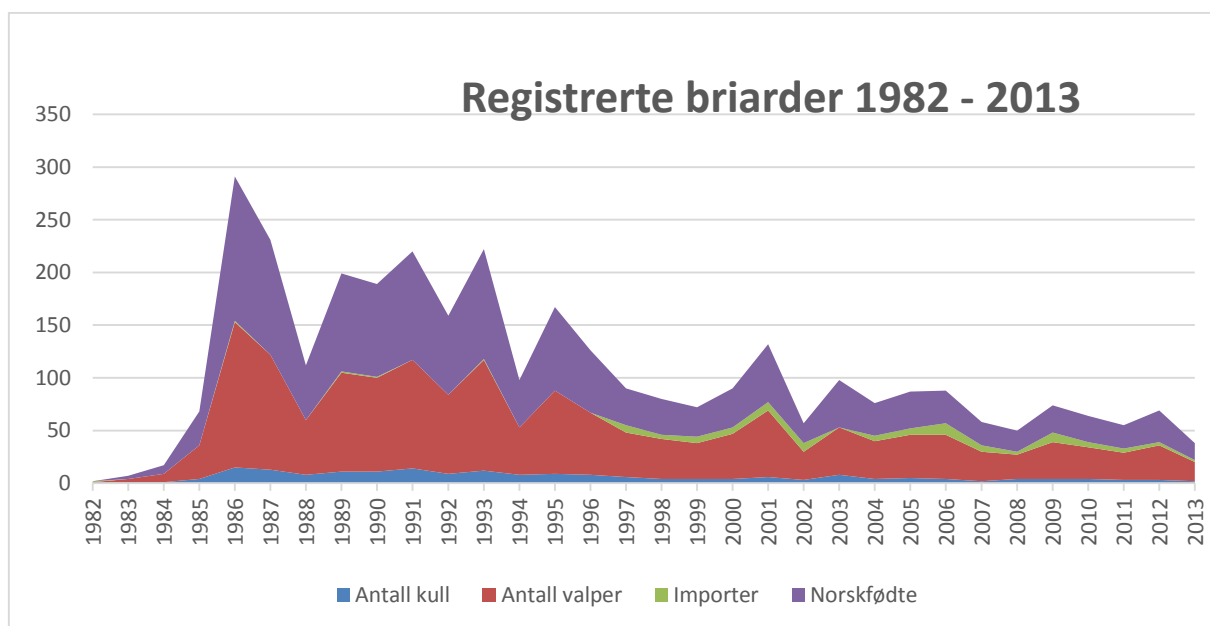
Det er også ønskelig å bevare rasens gjeterinstinkt, men dette ansees vanskelig siden det ikke åpnes for deltakelse på treninger eller konkurranser innen gjeting her i Norge. Gjeterkonkurranser i Norge er kun tilpasset border collie som rase og dermed også kun åpent for den rasen i konkurransesammenheng. I utlandet ser vi dog flere hunder som både trener og konkurrerer innen gjeting. En norsk hund har offisielt godkjent gjeteranleggstest fra Frankrike (CANT).

Rasens populasjon

Populasjonsstørrelse

Rasen har pr i dag ca 384 registrerte individer (basert på tall fra siste 12 år – dette er antakelig et maksimalt anslag for antall briarder i Norge – tallet er nok sannsynligvis en del lavere). Antall valper registrert per år har variert fra toppårene på 90-tallet og fram til i dag. De siste 10 årene har antall fødte kull i Norge vært stabilt lavt (2-5 kull pr år), og interessen for rasen er ikke stor. Det er sånn sett rimelig samsvar mellom fødte kull og etterspørsel.

Statistikk for kullutvikling fra 1982:

Figur 1 Antall fødte kull og valper perioden 1982 – 2013.

Tabell 1 Antall fødte kull og valper perioden 1982 – 2013.

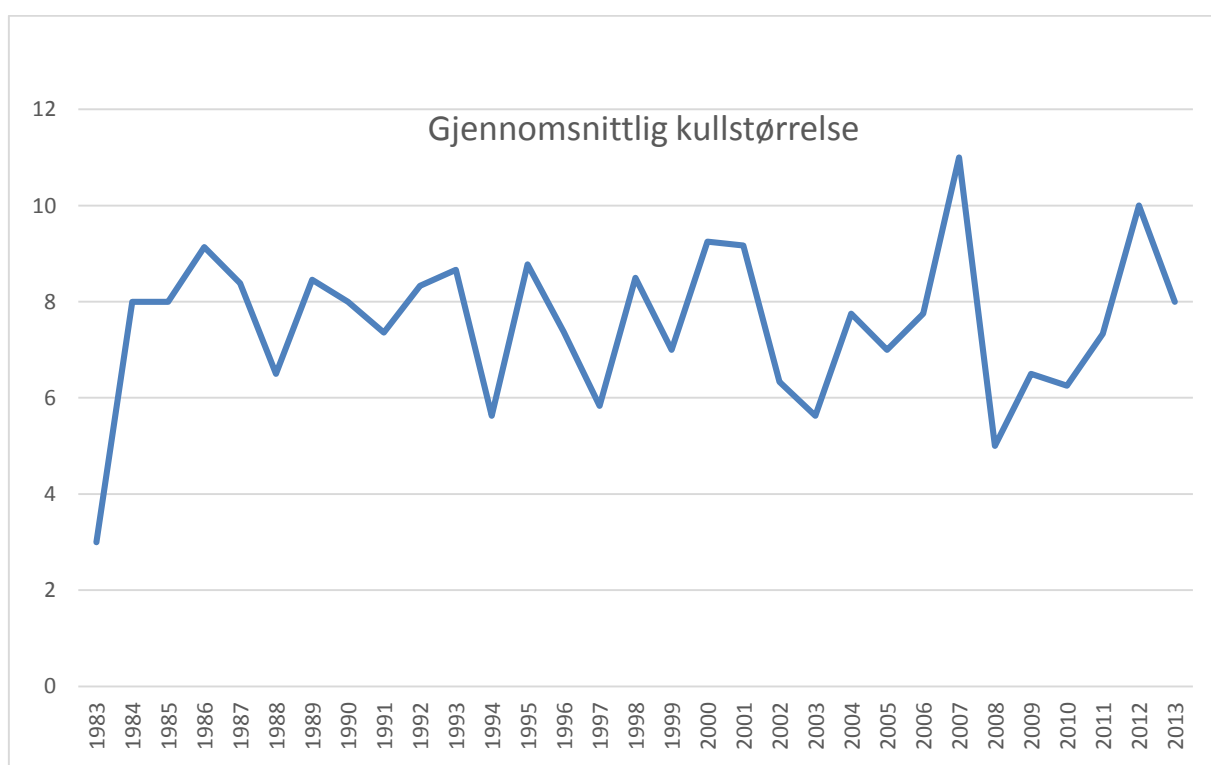
År	Antall kull	Antall valper	Importer	Norskfødte
1982			1	0
1983	1	3		3
1984	1	8		8
1985	4	32		32
1986	15	138	1	137
1987	13	109		109
1988	8	52		52
1989	11	94	1	93
1990	11	89	1	88
1991	14	103		103
1992	9	75		75
1993	12	105	1	104
1994	8	45		45
1995	9	79		79
1996	8	59		59
1997	6	42	7	35
1998	4	38	4	34
1999	4	34	6	28
2000	4	43	6	37
2001	6	63	8	55
2002	3	27	8	19
2003	8	45		45
2004	4	36	5	31
2005	5	41	6	35
2006	4	42	11	31

RAS for briard

2007	2	28	6	22
2008	4	23	3	20
2009	4	35	9	26
2010	4	30	5	25
2011	3	26	4	22
2012	3	33	3	30
2013	2	18	2	16

Gjennomsnittlig kullstørrelse

Gjennomsnittlig kullstørrelse har holdt seg relativt stabil siden de første kullene ble registrert i Norge. Gjennomsnittlig får en briard 7,7 valper pr kull. Det ser ikke ut til å være noen trend som tilsier nedgang i kullstørrelse, og dermed fertilitetsproblemer på rasen.

Figur 2 Gjennomsnittlig kullstørrelse

Innavlsgrad

Det har ikke vært utstrakt innavl i rasen de siste 10 årene (beregnet ut fra alle norskfødte kull fra og med 2004). 3 kull ligger opp mot grensa eller over en innavlsgrad på 6,25 men de fleste er godt under dette og 51,4% av kullene har en innavlsgrad på 0. DogWeb kan dog ha en feilkilde mht innavlsgrad, da enkelte utenlandske hunder kan ligge inne i en stamtavle med ulike registreringsnummer. Disse hundene vil dermed ikke slå ut på innavlsgraden.

Innavlsgraden på rasen de siste 10 årene, basert på 35 registrerte kull, er 1,318. Dette må ansees å være et godt tall, selv om rasen tallmessig er liten her i landet.

Bruk av avlsdyr

Siden det er få kull som registreres pr år, er det også få hunder som blir brukt i avl. Det har vært relativt god spredning på hvilke hunder som er benyttet i avl opp gjennom årene, men det siste året har det vært én hund som har dominert. Denne hunden har stått for 30,5 % av alle avkom de siste 5 årene (4 kull), altså langt over det som er anbefalt innenfor en populasjon. I henhold til NKKs avlsstrategi bør ikke en og samme hund stå for mer enn 5 % av alle avkom innenfor en rase i en 5-årsperiode. 3 andre hannhunder har mer enn ett kull hver i løpet av denne perioden og disse ligger også over rådet om 5% avkom over en 5-års periode, med hhv 11,7 %, 9,2 % og 8,4 %.

Siden rasen er såpass liten i Norge, er det dermed også naturlig å se på hvilke tisper som har vært benyttet i avlen. En gjennomgang av kullene de siste 5 årene viser at det kun er to tisper som har hatt mer enn 1 kull hver, disse to har hatt to kull hver.

Det er siden 2009 (siste 5 år) registrert 125 norskfødte briarder fordelt på 17 kull. Det er i samme periode importert 21 briarder – hovedsakelig fra Sverige, men også fra Tsjekkia, Tyskland, Canada og Belgia. Ut over dette finnes det også noen få kull som ikke er registrert.

I følge DogWebs registreringer er det registrert totalt 195 norskfødte kull siden 1983 (ekskl kull som av ulike årsaker ikke er registrert). Til sammen er det registrert 1505 fødte valper i denne perioden. I tillegg er det importert 98 briarder. Det er kjent flere importerte hunder uten at disse er registrert i DogWeb. Noen har bodd i Norge men vært registrert i Sverige.

Siden 2004 er det født 36 valpekull i Norge, fordelt på 26 forskjellige hannhunder. Disse 36 kullene har 30 ulike mødre.

Innhenting av avlsmateriale fra andre land

Av de 36 fødte kull i Norge de siste 10 år (fra og med 2004) har 20 kull utenlandsk eller importert far (bosatt i Norge), mens 15 har norskoppdrettet far. Disse utenlandske hannhundene er oppdrettet i Sverige (10 kull), Italia (2 kull), USA (1 kull), USA/Canada (4 kull), Tyskland (1 kull) og Tsjekkia (1 kull). Kull med utenlandsk hannhund utgjør til sammen 152 valper.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Kortsiktig mål: Opprettholde lav innavlsgrad (under 2,0) hos rasen.

Langsiktig mål: Sørge for å beholde og utvide genetisk variasjon blant individene i populasjonen. Genetisk variasjon er en forutsetning for utvikling av rasen og hundenes mulighet til å tilpasse seg samfunnets krav.

Prioritering og strategi for å nå målene

For å opprettholde lav innavlsgrad hos rasen, må man sørge for at de fleste kull som blir født har en innavlsgrad så nær 0 som mulig.

For å opprettholde genetisk variasjon blant individene i populasjonen, må matadoravl unngås og det er viktig å spre avlen på flest mulig ulike individer. Det vil si individer med ulik bakgrunn/stamtavle. Et hjelpemiddel her er NKKs grunnleggende anbefaling om at en hund ikke bør ha flere avkom enn tilsvarende 5 % av antall registrerte hunder i rasepopulasjonen i en 5-årsperiode. I den forbindelse er

det også en fordel å spre bruken av hannhunder over tid. Da vil man også få mulighet til å evaluere avlsresultatet før nytt kull ser dagens lys.

Helse

Generell beskrivelse av helsesituasjonen i rasen

Briarden ansees som en relativt frisk og sunn rase. Forekomsten av sykdom ansees ikke som stor eller alvorlig, og det største fokuset på rasen har dermed vært på forekomsten av hofteleddsdisplasi. I følge NKKs statistikk de siste 10 år, har rasen en forekomst av HD på 35 %. Dette er ikke en ønsket situasjon for rasen, men til tross for strenge regler for bruk av hunder i avl (det tillates kun bruk av hunder som er fri for HD med diagnose A eller B), har ikke forekomsten av HD gått ned sammenlignet med årene rett etter at man startet med HD-avlesninger. Den har i stedet økt om man kun legger statistikk for de siste 10 år til grunn.

Det er store variasjoner mht om hunder med HD-diagnose har kliniske symptomer eller ikke. Enkelte hunder er åpenbart så plaget at de avlives i ung alder, mens andre individer har levd gode og lange liv uten nevneverdige problemer. Det finnes ingen undersøkelser som sier noe om det er få eller mange som er plaget eller ikke plaget av dette. Det er derfor viktig at vi fortsetter arbeidet med å forebygge forekomsten av HD i rasen og ikke tillater bruk av hunder med HD i avl.

Siden vi ikke ser noen klare forbedringer mht HD-diagnostiseringen hos rasen i dag sammenlignet med tidligere resultater, er det tydeligvis ikke tilstrekkelig å kun benytte HD-frie hunder i avl. Kanskje kunne det vært mer tjenlig å benytte seg av en HD-index som et bedre mål for avlshunder dersom målet er å redusere forekomst av HD hos briard.

Forekomst av helseproblemer, sykdommer og/eller defekter

HD:

Statistikk for briard siste 10 år

Antall avkom: 281

	HD	HD %	AD	AD %
Totalt	140	49,8%	34	12,1%
Fri	91	65%	33	97,1%
Svak	23	16,4%	0	0%
Middels	21	15%	0	0%
Sterk	5	3,6%	1	2,9%

Det bemerkes at statistikken tatt ut fra DogWeb ikke er oppdatert pr dags dato, og heller ikke stemmer helt overens med det som er oppgitt om man går inn på enkelthunder og avlesninger pr år.

AD: Albueleddsdisplasi ansees ikke som et problem for rasen. I Norge er det 78 hunder som er røntget for dette siden 1983, hvorav 75 er røntget fri, en med C og to med E. De to med E kan antas å ha fått diagnosen pga traumer. Norsk Briard Klubb krever ikke AD-røntgen av foreldre for at valpekull skal formidles. Det oppfordres likevel til å røntge albuer samtidig med HD-røntgen for å kunne se om det skulle dukke opp problemer, da det av og til dukker opp hunder med C-diagnoser i både Sverige

og Finland.

Nattblindhet – CSNB RPE 65. Det er utviklet DNA-test for denne sykdommen for briard. Det er ikke registrert briarder med denne sykdommen i Norge, ei heller har vi kjente bærere av sykdommen pr i dag. Sverige har hatt tilfeller tidligere (på 80-90-tallet), men etter at DNA-testen ble tatt i bruk, er problemet eliminert.

Norsk Briard Klubb krever kjent DNA-status for bruk av hunder i avl. En bærer kan pares med fri-testet hund.

Øvrige øyensykdommer: Det er ikke kjent andre øyenproblemer enn nattblindhet og evt enkelte forekomster av feilstilte øyehår. Aldersbetinget grå stær kan forekomme på eldre hunder. Det har ikke vært fokus på øyensykdommer ut over CSNB på rasen, men øyenlysningsresultater fra Finland viser ingen utbredte øyensykdommer på rasen. Det er nærliggende å benytte finske avlesningsresultater da populasjonen i Norge og Finland har mange felles linjer.

Eksokrin Pancrease Insuffisiens – EPI: Det har dukket opp enkelte tilfeller av denne sykdommen på rasen. Sykdommen oppstår når bukspyttkjertelen ikke produserer nok enzymer til å bryte ned fett i maten. Dette resulterer i diaré og generell svekkelse av hundens helsetilstand. Man kan se en viss overrepresentasjon fra enkelte linjer mht denne sykdommen. Norsk Briard Klubb fører ingen oversikt eller statistikk for dette, men det kan være viktig å holde et øye med utvikling og forekomst av dette.

Magedreining: Briard har vært en av rasene med stor forekomst av magedreining og har tidligere ligget høyt oppe på statistikken for raser som er utsatt for dette. De siste årene er det ikke ført statistikker for denne sykdomsforekomsten, men det dukker opp tilfeller av magedreining på de fleste linjer, og det er viktig å ha fokus på dette – ikke minst mht informasjon til valpeiere/briardeiere for hvordan man oppdager det og hvor viktig det er å komme seg raskt til veterinær for behandling om det skulle oppstå. Det er dermed også viktig å informere godt om hvordan man kan forebygge magedreining ved gode fôringsrutiner og drikking ifm aktivitet.

Ektopisk Ureter – EU: Det er oppdaget tilfeller av ektopisk ureter på briarder i blant annet Tyskland. EU er en sykdom som skyldes misdannelser i urinveiene, der urinlederen ikke går helt inn i nyrene. Noen av disse tilfellene kan spores tilbake til en enkelt hannhund, men forekomsten av både sykdommen og dens overgangsformer finnes også hos tilfeldig utvalgte linjer/hunder. I Tyskland blir resultater av ultralydundersøkelser for denne sykdommen regelmessig publisert i raseklubbens medlemsblad

Det ble forespurt om ultralydundersøkelse ifm dette på Norges Veterinærhøgskole, men dette ble avvist med svar at de ikke foretok slike undersøkelser forebyggende. To norske hunder er undersøkt for dette i Tyskland, en med overgangsform (ApW1), den andre fri.

Stoffskifteproblemer:

Stoffskifteproblemer, da gjerne hypothyreose, forekommer på enkelte individer. Hvor utbredt problemet er, er vanskelig å si. Det er viktig å holde et øye med utviklingen av dette.

Det dukker for øvrig opp tilfeller av ulike sykdommer på rasen, uten at man kan si at dette er et raseproblem eller sykdommer som det pr i dag er viktig at man følger opp mht avl. Det er dog viktig

at vi holder øynene åpne og fanger opp eventuelle tilløp til sykdommer som kan øke i omfang på rasen. For å få et bedre bilde av forekomst av sykdommer, kan statistikk fra forsikringsselskapene innhentes.

Forekomst av reproduksjonsproblemer

De fleste briarder parer og føder naturlig, og det er ikke kjent spesielle reproduksjonsproblemer i rasen. Kryptorkisme (en eller begge testikler er ikke på plass i pungen) ansees heller ikke å være mer utbredt på rasen enn det man normalt kan forvente.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Langsiktig mål: Rasen skal i ett og alt være sunn og frisk med individer som parer seg normalt uten å måtte ha bistand i form av inseminering ved parring eller keisersnitt ved fødsel.

Det er viktig at forekomsten av HD ikke øker ytterligere og målet må fortsatt være å redusere den, selv om det kan virke vanskelig.

Prioritering og strategi for å nå målene

Både tisper og hannhund bør ha vist at de kan pare normalt før en eventuell inseminering. Tisper bør i tillegg ha vist at hun har evne til å føde normalt.

Ved innmelding av kull til valpeformidling skal det opplyses om parringen har skjedd normalt eller ved inseminering.

For å ha mulighet til å redusere forekomsten av HD, er det viktig at vi fortsetter å røntge så mange hunder som mulig, slik at vi f.eks. kan ha avkom og søskens resultater med i vurderingen av avlsdyrene. Alle hunder det avles på skal være fri for HD (diagnose A eller B).

Statistikk fra alle forsikringsselskaper som forsikrer hund innhentes for å få et sikrere bilde av sykdomsforekomsten.

Mentalitet og bruksegenskaper

Jaktprøver, bruksprøver og mentaltester

Det er relativt få briarder som deltar på bruksprøver og mentaltester i Norge i dag.

Norsk Briard Klubb premierer årets beste hunder innen de ulike hundesportene, men dette har ikke bidratt til å øke interessen for å konkurrere med hundene.

Mentalitet og bruksegenskaper i forhold til rasestandarden

Briarden skal ifølge rasestandarden være livlig og våken, samt ha et avbalansert temperament og verken være aggressiv eller engstelig. Den skal være stødig og uredd.

Det finnes mange briarder her i landet som har mentalitet og bruksegenskaper som stemmer overens med rasestandarden. Av og til ser man hunder som er engstelige, noe som også er blitt bemerket på enkelte utstillingskritikker.

Norsk Briard Klubb stiller krav om gjennomført mentaltest (K-test, MH eller FA) for hunder som skal brukes i avl. Det er ønskelig at oppdrettere viser forståelse for bruken av mentaltester i avl og tar hensyn til slike resultater når de velger partner for sine hunder.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Kortsiktig og langsiktig mål: Bevare rasen som livlig, våken og avbalansert, stødig og uredde. Dette kan registreres gjennom spørreundersøkelser og mentaltester slik at man kan vurdere om målene er nådd.

Prioritering og strategi for å nå målene

Målene bør prioriteres som en helhet, men med noe ekstra vekt på stødige og uredde hunder. Strategien for å nå målene er å utarbeide spørreundersøkelse og eventuelt arrangere mentaltester. Samtlige avlshunder mentaltestes før de brukes i avl, og flere hunder mentaltestes generelt.

Atferd

Atferdsproblemer

Mange briarder fungerer bra i hverdagen. Det er viktig at de fungerer godt som familiehunder og i samfunnet forøvrig. Atferdsproblemer forekommer hos rasen, og det er en arvelig komponent i mye av det. De atferdsproblemene som går mest igjen er:

Utagerende atferd overfor andre hunder

Utagerende atferd overfor andre hunder kommer først og fremst av usikkerhet. Noen ganger utvikles usikkerheten til fryktaggresjon. Det kan være mange årsaker til denne atferden: Manglende sosialisering og trening/utvikling av språk, sykdom/smerte, uheldige/traumatiske opplevelser med andre hunder, håndtering som gir hunden feil assosiasjoner eller genetisk predisposisjon. Noen ganger er det en kombinasjon av flere årsaker.

Utagerende adferd overfor mennesker

Årsaken til utagerende atferd overfor mennesker er som oftest usikkerhet/redsel. Dette kan også være lært atferd basert på erfaring, men det er større sannsynlighet for at det ligger en arvelig komponent bak her, enn det er ved utagering mot andre hunder.

Overdreven vaktadferd/vokteradferd

Det er helt klart arv som ligger bak denne atferden da briarden er avlet frem som en gjeter- og vokterhund. Det er altså i utgangspunktet en normal atferd for rasen, men hos noen hunder er instinktet overdrevent sterkt. Miljøpåvirkning kan bidra til utviklingen av denne atferden.

Overdreven napping/klyping

Arv ligger også bak denne atferden og har sammenheng med gjeterinstinktet. I utgangspunktet en normal atferd, men hos noen hunder er instinktet overdrevent sterkt.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Langsiktig mål: Redusere forekomsten av de nevnte atferdsproblemene som går mest igjen hos rasen.

Kortsiktig mål: Finne ut hvor utbredte de ulike atferdsproblemene er. Det kan registreres ved gjennomføring av spørreundersøkelse. Undersøkelsen vil imidlertid ikke kunne si noe om hvor mye som er arv og hvor mye som er resultat av miljøpåvirkning, erfaring og håndtering.

Prioritering og strategi for å nå målene

Strategi for å nå det kortsiktige målet er først og fremst å utarbeide og gjennomføre spørreundersøkelse. Deretter må en vurdere resultatene for å se hvordan man skal gå frem videre for å redusere forekomsten av atferdsproblemene. Økt informasjon om rasen og dens naturlige instinkter samt miljøpåvirkning og håndtering, kan også være til hjelp for å nå det langsiktige målet.

Eksteriør

Eksteriørbedømmelser

Rasen er gjennomgående av god kvalitet når det kommer til eksteriør. Det er få individer som kan sies å være atypiske, og de aller fleste briarder som blir utstilt får VG eller EXC i bedømmelse på utstilling.

Svakheter man skal være oppmerksom på når det gjelder rasen:

- Steile fronter (overarm + skulder) og lite forbryst
- Grunn brystkorg og lite «masse» i kroppen (dårlig beinstamme, dårlig muskelsetting)
- For karplent eller for svak overlinje
- Overdrevent høye haler
- For smale og snipete snutepartier
- Små tenner

Det dukker også tidvis opp hunder med tannmangler, enten en eller flere. Det er viktig å være klar over at tannmangler kan dukke opp i alle kombinasjoner, men sannsynligheten for at det dukker opp er selvsagt større dersom avlshundene selv har slike mangler. Tannmangler skal ihht rasestandarden ikke ansees som diskvalifiserende med mindre det er mangel på 2 P4 nede, eller tre andre tenner, og bedømmes som en hvilken som helst annen feil eller mangel på hunden.

Overdrevne eksteriørtrekk

Briard er generelt en sunt bygd rase, som ikke skal ha overdrevne eksteriøre trekk. Det mest slående trekket for rasen som kan tendere til å bli overdrevent, er pelsmengde- og lengde. Briarden skal ha moderat lang pels. Tidligere rasestandarder presiserte at pelslengden skulle være minimum 7 cm, mens det ideelle var mellom 14-15 cm lengde. De fleste briarder man ser i dag har mye lengre pels enn dette. Det er selvfølgelig i øyenfallende og flott å se på en lang, velstelt pels, men for en hund som er ment å skulle arbeide ute, så vil alt for lang pels være svært u hensiktsmessig. I denne sammenheng må man selvsagt også ta hensyn til pelskvaliteten. En riktig pelskvalitet medfører moderat krav til stell, mens en overdrevent uller pels krever svært mye pelsstell, hvilket kan være

utfordrende for den jevne briardeier.

Beskrivelse av kortsiktige og langsiktige mål

Langsiktig mål: Bevare rasen som en arbeidshund med et eksteriør som tåler lange arbeidsdager uten å få belastningsskader. Selv om rasen ikke benyttes som vakt- og gjeterhunder her i Norge i dag, er det ønskelig at rasen framstår som en god allroundhund som kan være med på de fleste aktiviteter sammen med sine eiere uten at man skal være nødt til å ta hensyn til at hunden ikke tåler påkjenningen.

Kortsiktig og langsiktig mål: Beholde den gjennomgående gode kvaliteten vi har på eksteriøret i dag. Utstillingsresultater/-kritikker er den beste muligheten vi har for å se om målet blir nådd.

Prioritering og strategi for å nå målene

Ta hensyn til både de kortsiktige og langsiktige målene ved avl. Tenke helhet, men være klar over de nevnte svakheter hos rasen. Fortsette den trenden vi har i dag med relativt mange ulike briarder utstilt i løpet av et år. Hunder det avles på skal være vist på utstilling og ha oppnådd minimum 2 x VG (very good), for 2 ulike dommere, etter fylte 15 mnd.

Oppsummering

Prioritering av viktige kortsiktige og langsiktige mål

Kortsiktig mål som prioriteres ekstra høyt: Gjennomføre spørreundersøkelse som kan gi et mer konkret bilde av briardens helse, mentalitet, bruksegenskaper og atferd.

Langsiktige mål som prioriteres ekstra høyt: Bevare rasen som livlig, våken og avbalansert, stødig og uredde med sunne og friske individer som både parer seg og føder normalt. Beholde og utvide genetisk variasjon blant individene i populasjonen.

Plan for videre arbeid i klubben

Norsk Briard Klubb vil jobbe for at avl skjer i ønsket retning, både når det gjelder rasestandard og rasens sunnhet. Informasjon til oppdrettere og briardeiere generelt er en viktig faktor i dette arbeidet.

Klubben skal utarbeide og gjennomføre spørreundersøkelse som forhåpentligvis vil gi flere faktaopplysninger om rasen, slik at det blir lettere å gjennomføre andre viktige mål i avlen. Mulighet og kapasitet for å arrangere mentaltest vil bli vurdert. Klubben vil, ved behov, gi eksteriørdommere informasjon som kan øke deres kunnskap om rasen.

RAS-dokumentet gjøres tilgjengelig for alle og det oppfordres til at det brukes aktivt. RAS evalueres hvert år og revideres hvert femte år.

RAS for briard